

KAPITEL 10

FIGUR 76. Innovation starter ofte som et samarbejde mellem mennesker. Shutterstock.

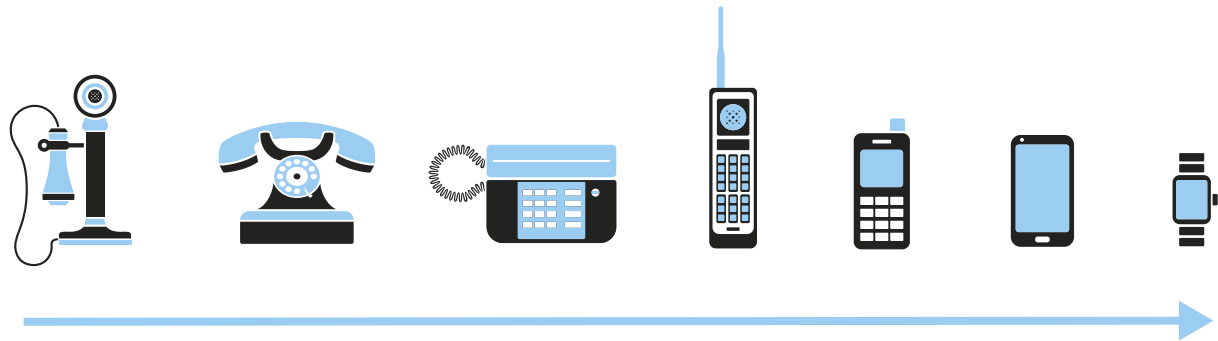
INNOVATION – BEGREBER OG EKSEMPLER

INNOVATIONSBEGREBER

Innovation betyder at skabe noget, der ændrer den etablerede opfattelse eller metodiske tilgang til at løse en given opgave. Innovation er derfor det at kunne kombinere allerede kendte ressourcer og viden på en ny måde og ikke mindst at få innovationen til at fungere i den virkelige verden. Det betyder, at innovation ikke kun er at opfinde helt nye tilgange til en problemstilling, men i lige så høj grad at forbedre og nytænke allerede kendte og anvendte metoder til løsning af problemstillingen.

Helt nye innovationer, som fx den første vindmølle til energiproduktion, betegnes radikale innovationer og medfører, at vi fremover gør tingene på en helt anderledes måde end før innovationen. En innovation, der forbedrer et allerede eksisterende produkt, som fx en specialiseret havvindmølle, betegnes en inkrementel innovation.

En succesfuld radikal innovation vil ofte efterfølges af en sværm af inkrementelle innovationer. Eksempelvis blev den første smartphone efterfulgt af en lang række forbedrede modeller på markedet, der med små inkrementelle innovationer, som forbedret

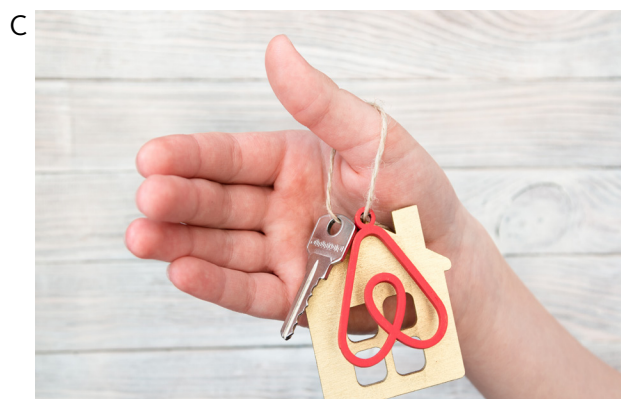
skærmteknologi og kunstig intelligens, gør dem bedre og mere attraktive for forbrugeren end forgængeren.

KREATIV DESTRUKTION OG DISRUPTIV ØKONOMI

I den post-industrielle, IT-baserede verden sker forandringerne inden for en række forretningsområder meget hurtigere end tidligere. Velestimerede og økonomisk lukrative forretningsmodeller kan med en enkelt innovativ app til smartphonen fra konkurrenten risikere at blive udkonkurreret.

Kreativ destruktion ligger i forlængelse af innovationsbegrebet og beskriver den påvirkning, som radikal innovation kan have på allerede eksisterende måder at gøre tingene

FIGUR 77. Udviklingen inden for telefonen er et godt eksempel på innovation. Den første telefon var en radikal innovation, der siden hen har undergået et utal af inkrementelle innovationer og også et par mindre radikale innovationer. Man kunne ligeledes hævde at opfindelsen af mobiltelefonen var en radikal innovation, fordi den som produkt stort set har erstattet den oprindelige stationære telefon. Shutterstock.

FIGUR 78. Innovation i billeder.

A. Blockbuster var engang en førende butik for udlejning af film; det var inden online streamingtjenester fik tag i forbrugerne.

B. I 2019 har streamingtjenester stort set erstattet de fysiske filmudlejningsbutikker. Her i skikkelse af Netflix.

C. Udvikling af moderne batterier har ændret vores adfærd. Nu kan vi arbejde, kommunikere, indsamle data hvor som helst og når som helst. Fotos fra Shutterstock.

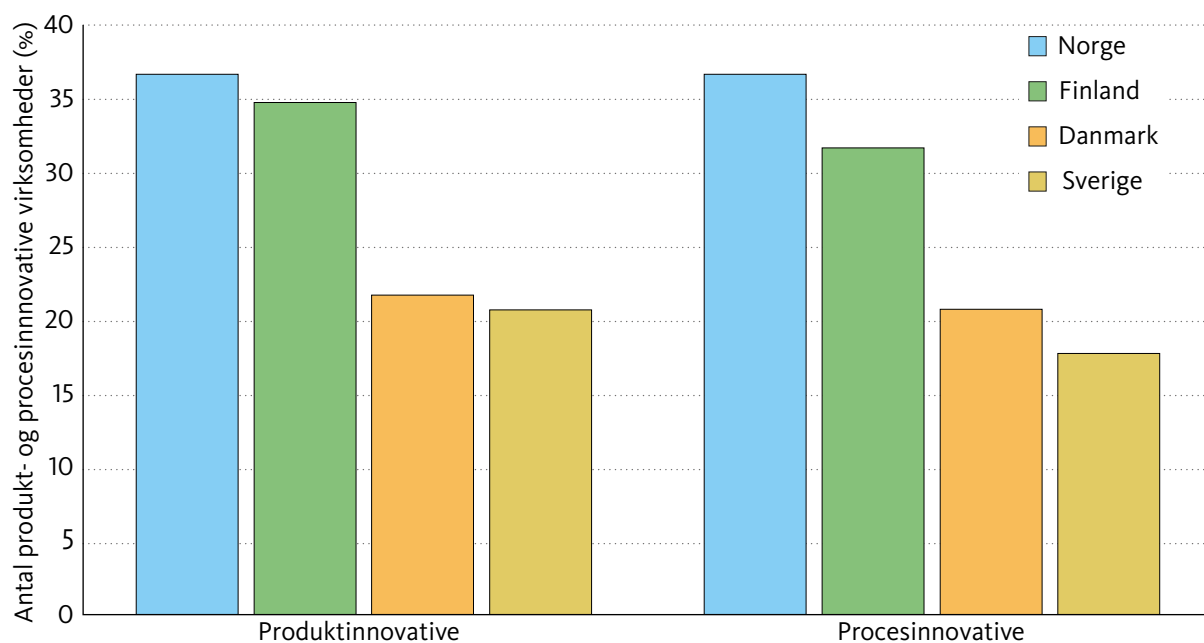
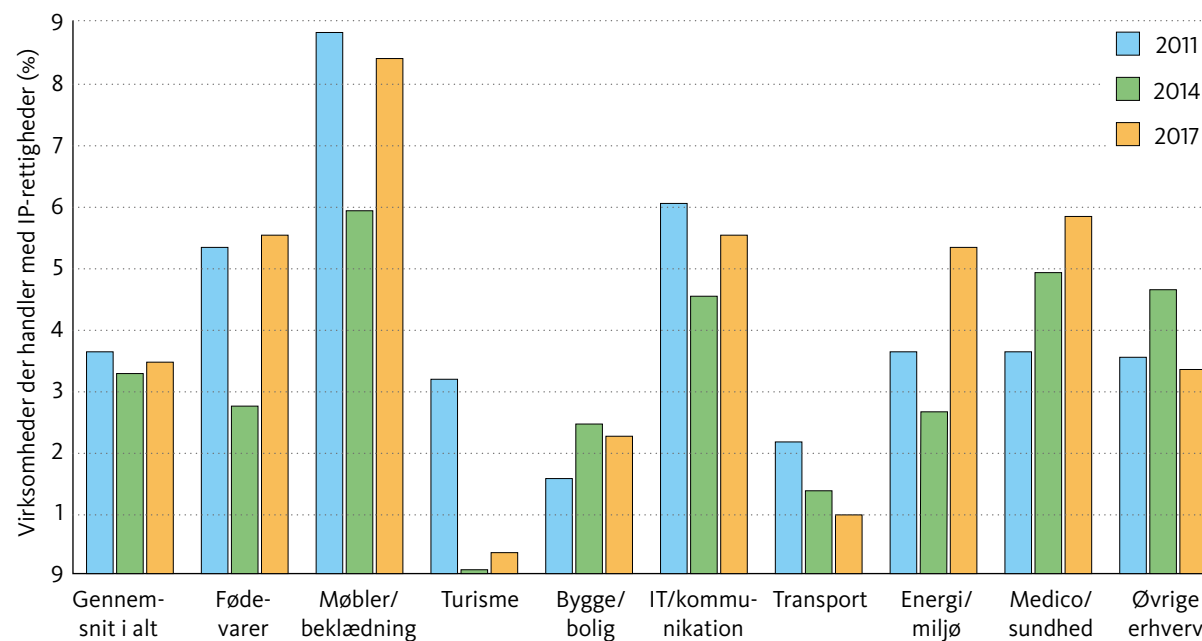
på (figur 78. a, b). Eksempelvis ødelagde opfindelsen og udbredelsen af mobiltelefonen på relativt kort tid næsten totalt markedet for fastnettelefoner. Ligeledes har e-mail stort set undergravet markedet for håndskrevne breve og dermed en stor del af postvæsenets forretningsgrundlag og økonomi. Begge er eksempler på kreativ destruktion, dvs. at økonomisk vækst ikke kun betyder tilvækst af nye job, da en række eksisterende job bliver overflødiggjorte eller forsvinder.

I praksis vil succesfulde radikale innovationer uundgåeligt føre til ændrede produktions- og handelsmønstre og dermed til ændrede arbejdsmarkedsforhold, et fænomen der betegnes som disruptiv økonomi. Disruptiv økonomi kan have store konsekvenser for de påvirkede brancher, der som respons må forsøge at tilpasse sig den nye virkelighed eller se sig udkonkurreret. Eksempler på disruptiv økonomi er web-platformer som Uber, Airbnb og lignende, der på rekordtid har taget store markedsandele fra de etablerede taxi- og hotelvirksomheder (figur 78. c).

DISRUPTIONSRÅDET

I Danmark er der meget der tyder på, at den

FIGUR 80. Andel af virksomheder der handler med IP-rettigheder. Udvikling i handel med IP-rettigheder fordelt på brancher for 2011, 2014 og 2017. Efter Danmarks Statistik (2018).

FIGUR 79. Sammenligning af henholdsvis produktinnovative og procesinnovative virksomheder i 2016 for Norge, Finland, Danmark og Sverige. Efter Danmarks Statistik (2018).

disruptive økonomi allerede er en realitet, og at den i stigende grad påvirker produktionen, forbruget og arbejdsmarkedet. Derfor nedsatte regeringen i foråret 2017 Disruptionsrådet, der skal finde løsninger på, hvordan de nye muligheder gribes, og hvordan udfordringerne tackles på en bæredygtig måde i en verden under stadig forandring, uden at den sociale sammenhængskraft i det danske samfund skævvrides.

MÅLING AF INNOVATION I PRAKSIS

Vi kender alle til, at noget vi er vant til at gøre på én måde, pludseligt kan gøres på en anden måde. Men hvornår er noget en innovation? Det findes der ikke en klar definition på. Ifølge Danmarks Statistik er der tale om innovation, hvis der kan skabes nye eller bedre produktionsprocesser, eller hvis produkter kan markedsføres på en ny måde. Nogle af disse innovationer bliver registreret som patenter, brugsmodeller, varemærker og design. Når produktet er registreret på en af disse måder, får den der har registreret produktet en ret til produktet. Under et kaldes det for en IP-rettilighed (Intellectual Property, på dansk: intellektuel ejendomsret). IP-rettiligheder giver ejeren en værdi,

som kan handles. Derfor bruger man antallet af solgte og købte IP-rettiligheder som mål for, hvor innovative produktionsvirksomheder er. For mange af de store medicinal- og elektronikvirksomheder og virksomheder inden for den grønne energisektor er det vigtigt, at de kan købe sig til den viden, som en IP-rettilighed giver dem ret til at bruge. Danmarks Statistik har opgjort fordelingen af IP-rettiligheder på ni forskellige brancher i Danmark (figur 80). Der vil dog ofte være store variationer mellem de enkelte år, som det også ses på figuren.

Nationaløkonomerne bruger også IP-statistik til at sammenligne hvilke lande, der er mest innovative. En sammenligning mellem Norge, Finland, Sverige og Danmark fra 2016 viser, at Norge og Finland har flest innovative virksomheder, mens Sverige og Danmark ligger en del efter (figur 79). Nationaløkonomerne skelner mellem procesinnovation og produktinnovation. Et eksempel på en procesinnovation kan være, at Novo Nordisk udvikler en ny metode til fremstilling af insulin, mens et eksempel på produktinnovation kan være, at Grundfos, som fremstiller pumper, udvikler en ny teknik, så pumperne bliver mere effektive.

NØGLEBEGREBER

- Innovation
- Radikal innovation
- Inkrementel innovation
- Kreativ destruktion
- Disruptiv økonomi
- Disruptionsrådet
- Innovation
- Intellectual Property (IP), IP-rettilighed
- Patent
- Produktinnovativ virksomhed
- Procesinnovativ virksomhed
- Varemærke

REFERENCER

Danmarks Statistik. (2018a). Danmark halter bagud med hensyn til innovation. *Nyt fra Danmarks Statistik*, (102), 1–2.

Danmarks Statistik. (2018b). Øget handel med IP-rettiligheder i energi og medicin. *Nyt fra Danmarks Statistik*, (403), 1–2.